

39

รับที่ 250
วันที่ 27 ม.ค. 61
เวลา 14.29 น.

กองวิเทศสัมพันธ์
เลขรับที่ 0117
วันที่ 22 ม.ค. 2561
เวลา 13.22 น.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เลขรับ 1454
วันที่ 22 ม.ค. 2561
เวลา 10.09

ที่ กท ๐๓๑๗.๕/๑๓๐๖

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ 3 กองวิเทศสัมพันธ์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต
เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๒ ธันวาคม ๒๕๖๐

คณะวิทยาศาสตร์
0586
วันที่ 24 ม.ค. 2561
เวลา 15.37 น.

เรื่อง เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง ฉบับที่ ๖/๖๑

เรียน อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง หัว ๑๖ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้จัดทำเอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง ฉบับที่ ๖/๒๕๖๑ หัว ๑๖ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ เรื่อง "อนาคตของไทยและอาเซียนกับสังคมผู้สูงอายุ" รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปได้ดังนี้

๑. ผลการประชุมล่าสุดของศูนย์อาเซียนศึกษา สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เรื่อง "อนาคตของไทยและอาเซียนกับสังคมผู้สูงอายุ" ทำให้ทราบว่าแนวโน้มของประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งส่งผลกระทบต่อไทยและอาเซียนในหลายมิติ อันทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเตรียมความพร้อมรับมือกับปัญหาสังคมผู้สูงอายุในอนาคต

๒. แนวโน้มสำคัญในสังคมผู้สูงอายุของโลก ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของอายุคาดเฉลี่ยและจำนวนผู้สูงอายุที่ชราภาพมากที่สุด การเพิ่มภาระจากโรคไม่ติดต่อ การลดลงของจำนวนประชากรในอีก ๒ - ๓ ทศวรรษข้างหน้า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว เป็นต้น

๓. สัดส่วนค่าเฉลี่ยของประชากรผู้สูงอายุต่อประชากรทั้งหมดของอาเซียน ในปี ๒๕๕๘ อยู่ที่ร้อยละ ๑๐.๙ ซึ่งคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒๙.๔ ภายในปี ๒๕๖๘ ส่วนไทยมีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุในปัจจุบันเฉลี่ยร้อยละ ๑๖ ซึ่งเป็นอันดับ ๒ ของอาเซียน และในปี ๒๕๖๘ ไทยจะเกิดวิกฤตสังคมสูงอายุเพิ่มมากขึ้น ซึ่งที่ผ่านมาภาครัฐให้ความสำคัญและกำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติ

๔. ผลกระทบต่ออาเซียน คือ ผู้สูงอายุมีการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย ขาดกลไกเฝ้าระวังและส่งเสริมให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี และขาดการสร้างภูมิคุ้มกันให้ผู้สูงอายุสามารถปกป้องตนเองจากภัยรอบด้าน ส่วนผลกระทบต่อไทยและกองทัพ คือ รัฐต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่าย รายได้หลังเกษียณไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ การขาดแคลนกำลังแรงงานในภาคการผลิต รายได้ของประเทศลดลง กองทัพขาดแคลนกำลังพล และต้องใช้งบประมาณในการดูแลกำลังพลสูงอายุเพิ่มมากขึ้น

๕. ข้อเสนอแนะสำคัญในการเตรียมความพร้อมรับมือ ได้แก่ ภาครัฐควรมีมาตรการเชิงป้องกันอย่างเป็นระบบ ทั้งการพัฒนาทักษะฝีมือ การสร้างงาน การจัดสวัสดิการ และการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ครอบคลุมทุกกลุ่ม อีกทั้ง กองทัพควรให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมให้แก่กำลังพลสูงอายุก่อนการเกษียณ ควรปรับปรุงระเบียบและข้อกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับกำลังพลสูงอายุ เป็นต้น

จึงเรียนมาเพื่อกรุณาทราบ

งานบริหารเอกสารได้รับเรื่อง
วันที่ 23 ม.ค. 2561 เวลา 11:00 น.

ขอแสดงความนับถือ

๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๐ พันเอก

(Signature)

(อรรถเดช ประทีปอุษานนท์)

(Signature)

กองภูมิภาคศึกษา

โทร./โทรสาร ๐ ๒๒๗๕ ๕๗๑๖

นางสาววรรณทิมา เสงี่ยมพาศย์ รังผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ ทำการแทน
ผู้อำนวยการกองวิเทศสัมพันธ์
ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

พันเอก
พล.ต.ร.สมคิด อมรสมานกุล
รองคณบดีฝ่ายบริหาร
24 ม.ค. 2561

เป็น ๑๓ ธันวาคม

โทร.ในเว็บ: IC

29 ม.ค. 2561

เรียน ผู้อำนวยการ กองวิเทศสัมพันธ์

ส่วนควรเวียนส่วนงาน เพื่อเป็นข้อมูลต่อไป

ประเด็นสำคัญ คือ "อนาคตของไทยอาเซียนกับ

สังคมผู้สูงอายุ"

อัลลิตา
22/ม.ค./61

เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง

ฉบับที่ ๒/๖๑ (๒๖ - ๓๑ ธ.ค.๖๐)

อนาคตของไทยและอาเซียนกับสังคมผู้สูงอายุ

ผลการประชุมสำคัญของคุณยออาเซียนศึกษา สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เรื่อง “อนาคตของไทยและอาเซียนกับสังคมผู้สูงอายุ” ได้ทำให้ทราบถึง แนวโน้มของประชากรผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งส่งผลกระทบต่อไทยและอาเซียนในหลายมิติ โดยเฉพาะไทยที่กำลังจะกลายเป็น “สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์” ในปี ๒๕๖๕ อันทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีการเตรียมความพร้อมรับมือกับปัญหาสังคมผู้สูงอายุในอนาคต ค่าตามสำคัญคือ ไทยพร้อมแล้วหรือยัง?

จากผลการประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการคุณยออาเซียนศึกษา ครั้งที่ ๒/๖๑ เรื่อง “อนาคตของไทยและอาเซียนกับสังคมผู้สูงอายุ” จัดโดย ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เมื่อวันที่ ๑๓ - ๑๔ ธ.ค.๖๐ ซึ่งมีผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการจากหน่วยงานทั้งด้านความมั่นคง ภาครัฐ และสถาบันการศึกษา เข้าร่วมถกแถลงในประเด็นเกี่ยวกับการสร้างความตระหนักรู้ ผลกระทบต่อไทยและอาเซียนที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุ เพื่อหาแนวทางในการเตรียมความพร้อมรับมือกับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ทำให้ได้องค์ความรู้และข้อเสนอแนะสำคัญดังรายละเอียดต่อไปนี้

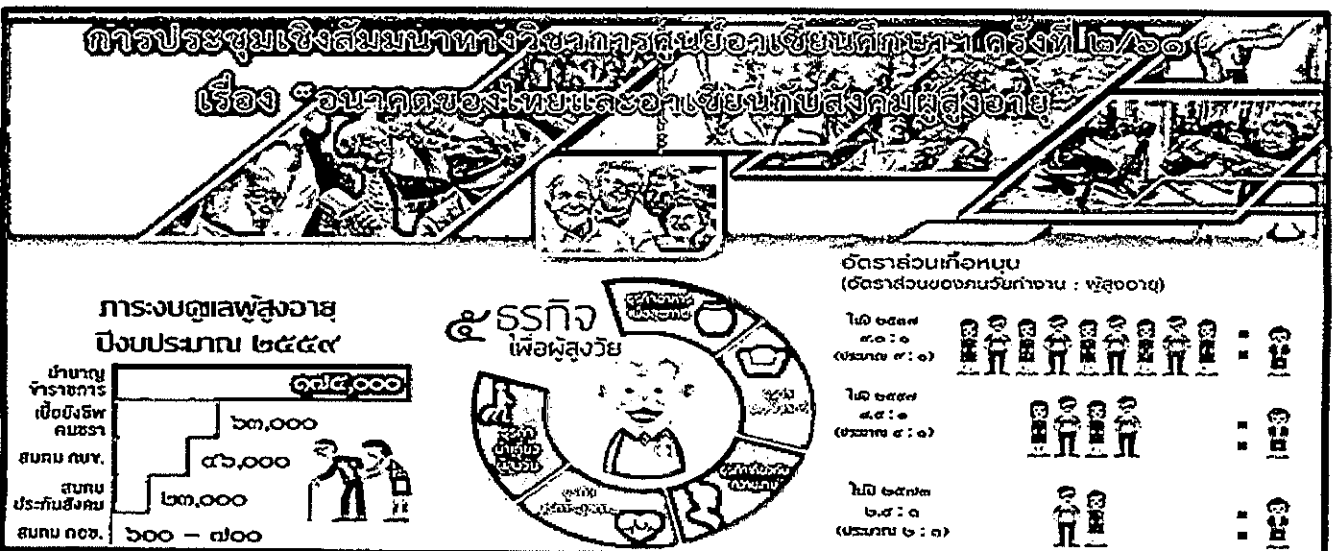
แนวโน้มสำคัญ และสถานการณ์สังคมผู้สูงอายุ

แนวโน้มประชากรโลกได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งใช้ระยะเวลาแตกต่างกันนั้น เป็นปัจจัยที่ทำให้ผลกระทบต่อมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของแต่ละประเทศแตกต่างกัน โดยแนวโน้มที่สำคัญในสังคมผู้สูงอายุของโลกมี ๔ ประการ คือ ๑) การสูงวัยของประชากรโลก ๒) การเพิ่มขึ้น

ของอายุค่าเฉลี่ย ๓) การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุที่ชราภาพมากที่สุด ๔) การเพิ่มภาระจากโรคไม่ติดต่อ ๕) การลดลงของจำนวนประชากรในอีก ๒ - ๓ ทศวรรษข้างหน้า ๖) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัว ๗) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการทำงานและการเกษียณ ๘) การปฏิรูประบบการประกันสังคม และ ๙) ความท้าทายใหม่ด้านเศรษฐกิจ

ส่วนสถานการณ์ในอาเซียน พบว่า ในปี ๒๕๕๘ ค่าเฉลี่ยของสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุต่อประชากรทั้งหมดของชาติสมาชิก อยู่ที่ร้อยละ ๑๐.๙ และมีการคาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๒๙.๔ ภายใน ปี ๒๕๖๘ โดยการเพิ่มขึ้นดังกล่าวเป็นการเพิ่มขึ้นเกือบ ๓ เท่า แสดงให้เห็นว่าอาเซียนได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ โดยเฉพาะสิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม ที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุใน ๓ ประเทศแรกของอาเซียนตามลำดับ

สำหรับไทยนั้น มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุในปัจจุบันเฉลี่ยร้อยละ ๑๖ ซึ่งเป็นอันดับ ๒ ของอาเซียน และในปี ๒๕๖๘

จะเกิดวิกฤตสังคมสูงอายุเพิ่มมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันจะเห็นว่า นโยบายของภาครัฐให้ความสำคัญอย่างมากกับปัญหาสังคมผู้สูงอายุ สังเกตได้จากการที่รัฐบาลมีการกำหนดให้ปัญหานี้เป็นวาระแห่งชาติ อีกทั้งมีการกำหนดให้กระทรวงฯ และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการออกมา แต่ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ หน่วยงานภาครัฐมีการดำเนินงานในลักษณะต่างคนต่างงาน จึงส่งผลให้การป้องกันและแก้ปัญหาสังคมผู้สูงอายุขาดประสิทธิภาพ

❖ ผนวกบทสัมภาษณ์คนไทย

ผลจากการที่อาเซียนไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมรับมือกับสังคมผู้สูงอายุ ส่งผลให้เกิดผลกระทบในลักษณะต่างๆ กล่าวคือ ผู้สูงอายุมีการย้ายถิ่นที่อยู่อาศัย (ไม่ได้อยู่อาศัยในที่อยู่อาศัยเดิม) การขาดกลไกเผื่อระงับการดูแลผู้สูงอายุ ภาครัฐขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการออมเพื่อชีวิตหลังเกษียณ ขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน (Reverse Mortgage) และขาดการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตอยู่อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรี ขาดมาตรการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ผู้สูงอายุในการปกป้องตนเองจากภัยรอบด้าน ด้วยการให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ รวมทั้งขาดการพัฒนาเครื่องมือ หรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัยของผู้สูงอายุ

ขณะที่การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของไทย ยังทำให้มีผลกระทบเกี่ยวพันทั้งในภาพรวมของประเทศและกองทัพ กล่าวคือ ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับรัฐต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายด้านงบประมาณ กลุ่มผู้ใช้แรงงานไม่มีการออมอย่างเป็นระบบจนทำให้เกิดภาวะพึ่งพิงในอนาคต รายได้หลังเกษียณไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ เกิดปัญหาการรักษาพยาบาล การให้บริการ ค่าใช้จ่าย การไม่สามารถเข้าถึงระบบสุขภาพและผู้ดูแลในระยะยาว ปัญหาการขาดแคลนกำลังแรงงานในภาคการผลิต และรายได้ของประเทศลดน้อยลง นอกจากนี้ในส่วนของกองทัพยังส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนกำลังพล ปัญหากำลังพลสูงอายุ และกองทัพใช้งบประมาณในการดูแลกำลังพลสูงอายุเพิ่มมากขึ้น

❖ บัณฑิตแนะ

จากแนวโน้มของสถานการณ์เกี่ยวกับสังคมผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ที่ประชุมฯ จึงมีข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับการเกิดสังคมผู้สูงอายุในประเทศอย่างเป็นระบบ ดังนี้

๑) ภาครัฐควรมีมาตรการป้องกันปัญหาทางด้านเทคโนโลยีที่จะส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุ เช่น การเพิ่มช่องทางในการอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ เพื่อลดปัญหาการถูกรุกรานข้อมูลทางไซเบอร์ เป็นต้น

๒) ภาครัฐควรมีมาตรการป้องกันการขยายตัวของครอบครัวเดี่ยว การสร้างงานในท้องถิ่นเพื่อให้บุตรหลานสามารถดูแลเลี้ยงดูผู้สูงอายุ การพัฒนาทักษะฝีมือด้านอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุ การมีมาตรการทางด้านภาษีเพื่อกระตุ้นให้ภาคส่วนต่างๆ ให้บริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุ เป็นต้น

๓) หน่วยงานทุกภาคส่วนควรมีมาตรการรองรับสังคมสูงอายุอย่างเป็นระบบ โดยมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ โดยให้มีการมุ่งเน้นงานทางด้านการจัดสวัสดิการ และการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุอย่างครอบคลุมทุกกลุ่ม ทั้งผู้สูงอายุที่เกษียณอายุราชการ ผู้สูงอายุที่เลิควัยทำงาน ผู้สูงอายุที่อยู่ในกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น

๔) กองทัพอากาศเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุ โดยการให้ความสำคัญในประเด็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของกำลังพลโดยการนำเทคโนโลยีใหม่เข้ามาปรับใช้กับกองทัพ การเตรียมความพร้อมให้กำลังพลสูงอายุก่อนการเกษียณอายุราชการ การปรับปรุงระเบียบและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องกับกำลังพลสูงอายุเพิ่มมากขึ้น เช่น การขยายเวลารับราชการ การมีอาชีพรองรับหลังเกษียณ เป็นต้น อีกทั้ง ควรมีการนำกำลังพลสำรองมาบรรจุเข้ารับราชการเป็นการชั่วคราวเพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนกำลังพล โดยมีการให้สิทธิประโยชน์และสวัสดิการที่เหมาะสม

ผลจากการประชุมฯ ทำให้ทราบว่าสถานการณ์เกี่ยวกับสังคมผู้สูงอายุ เป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญต่อไทยซึ่งส่งผลกระทบต่อเชื่อมโยงกันหลายมิติ ฉะนั้น ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ฯ จึงได้จัดทำข้อเสนอแนะที่ได้จากการประชุมฯ นำเสนอต่อผู้บังคับบัญชาและรัฐบาล เพื่อให้หน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ และเป็นฐานข้อมูลในการจัดทำยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนงานด้านการบริหารจัดการสำหรับสังคมผู้สูงอายุ ต่อไป

❖ อ้างอิง

- การประชุมเชิงสัมมนาทางวิชาการศูนย์อาเซียนศึกษา ครั้งที่ ๒/๖๑ ภายใต้หัวข้อเรื่อง “อนาคตของไทยและอาเซียนกับสังคมผู้สูงอายุ” ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๔ ธ.ค.๖๐ ณ โรงแรม เดอะ คาวาลิ คาซ่า รีสอร์ท จ.อยุธยา

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC Focus กรุณาส่งชื่อคิดเห็นของท่านมาที่ คณะผู้จัดทำ (ศษ. สปท.) T/F : ๐ ๒๒๗๕ ๕๗๑๕ - ๑๖

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม / เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ / เทคโนโลยี การทหาร พลังงาน / สิ่งแวดล้อม
 อื่นๆ

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

บทวิเคราะห์โดย นายณกฤต รัชการพราหมณ์ ผู้ช่วยนักวิจัย ศษ.สปท.

จัดทำโดย ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ โทร./โทรสาร : ๐ ๒๒๗๕ ๕๗๑๕ - ๑๖ website : <http://ssc.rtarf.mi.th>

